

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis Tritemii Tractatus De Sacerdotum Vita Recte Institvenda

Trithemius, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, 1655

De Remedio contra Luxuriam. Caput III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46533)

*De Remedio contra Luxu-
riam.*

C A P U T III.

1. **C**onsuevere Medici pri-
mum ægrotis gravitatem
morbi subtili disputatione o-
stendere, & tunc demum re-
medii opem adhibere: Cogni-
tâ enim gravitate ægritudinis,
minus terret amaritudo potio-
nis. Id ego tecum facturum, pri-
mum quidem periculum fœ-
mineę cohabitationis tibi mul-
timodâ demonstratione ape-
rui, & quis sit finis hujus mor-
bi, quantum licuit, declaravi.

2. Consequens igitur nunc est,
ut de remedio cogitemus. Caro
enim semper concupiscit ad-
versus

versus spiritum, & nisi exerci-
tio salubri refrænetur, & se &
illum in profundum damna-
tionis præcipitat. Hinc probè
admonet Poëta, dicens: Otia
si tollas, *A.* periêre cupidinis
arcus: Contemptæque jacent,
& sine luce faces. Sancta ete-
nim Scriptura perhibet, quo-
niam in desideriis est omnis
ociosus.

Oportet igitur eum, qui vi-
tium libidinis cupit extingue-
re, se in aliquo sancto opere ju-
giter exercere. Ociositas quip-
pe inimica est animæ. Hinc
beatus Hieronymus quendam
admonet, dicens: Semper ali-
quid boni facito, *B.* ut te dia-
bolus inueniat occupatum.
Optimum quippe remedium

D 7 contra

3.

contra malas cogitationes, est operis sancti alicujus occupatio. Enimverò dum animus circa aliquod bonum exercitium delectabiliter intentus est, aliunde non cogitat. Non patebit accessus diabolo, si mens fuerit occupata in aliquo exercitio.

4. Exemplum sume in sancto David, qui occupatus bellicis rebus, luxuriam domuit: ociosus in domo consistens, adulterium commisit. Dum manus vacat ab opere, mens languet in cogitatione. Si ergo cupis libidinem vincere, ocium fuge. Quibus autem exercitiis tempus accommodare debeas, paucis si placet, accipito.

5. Manè affuescas C. ante lucem

cem de somno exurgere , & orationibus tam canonicis , quam votivis aliquantulum vacare. *D.* Cumque pensum seruitutis tuæ orando devotè compleveris, lectionibus sacris deinceps vacabis , donec te ad Missam celebrandam ex officio vocatum intelligis.

Post Missam orationibus de- 6.
nuò vacandum est , *E.* & sacris meditationibus quam devotissimè insistendum. Denique manibus laborandum , *F.* domûs curanda negotia, & si qua pro necessitate fuerint ordinanda, cum Dei timore disponentur.

Opus autem manuale Sa- 7.
cerdotis est , scribere , codices à se vel ab aliis descriptos , impref-

pressosvè ligare, cæterisque honestis laboribus pro sua conditione vel necessitate insistere.

8. Denique sumpto cibo, *G.* laudes Deo referendę sunt, qui nos hic pascit in terris, iterumque orandum, ut post hanc vitam sine fine pascatur in cœlis. His ritè completis, non illico ad fabulas eundum est, sed sacris literis denuo vacandum. Denique manibus operandum erit usque ad vesperam, quæ ultra quartam horam non extendatur in opere manuali.

9. Cum vero jam inclinato die dormiendum est, prius ad devotissimas orationes recuratur. Quibus expletis, actuum tuorum per diem *H.* rationem constituas, & de negligenti.

con-

conuersatione tua, te reum coram Deo clamans, veniam & indulgentiam exoptules: Nam si te ipsum iudicaveris, à Deo absolueris. Et nisi in timore Domini te constanter tenueris, citò subvertetur domus conscientiaë tuæ.

Quod si in aliquo delicto 10.
præoccupatus fueris, mox ad lamentum pœnitentiæ recurras, talemque, si fieri potest, Confessorem eligito, I. quem & scientia scripturarum idoneum comprobet, & conuersatio commendet. Rarò enim confitentibus viam salutis in veritate aperit, qui conuersatione reprobâ vivit.

Quod si tentationes carnis II.
inimico suggerente in anima
fen-

sentire cœperis, noli eas per
moram roborare, K. sed per
orationes & sancta exercitia
quantocyus expelle, L. Lu-
bricus est serpens libidinis, &
nisi in capite, non facilè con-
teritur. Dum adhuc infirmus
est adversarius, facilè supera-
tur.

12. Nec te, si viceris aliquando,
securum existimes, quia non
est completa victoria, ubi quo-
tidiana geritur pugna. Quam-
diu ergo potes subjici, non cre-
das te vicisse. Noli in tua forti-
tudine confidere, noli tibi vi-
ctoriam arrogare, sed spem
tuam in solius Dei adjutorio
scito consistere. Nemo enim
castus viribus suis. Gratia enim
Dei adjuta, carnem vincit bo-
na

na

na voluntas. Oportet autem contra tentationes carnis sine intermissione orare ad dominum, & dicere: Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui.

Noli amare delicias hujus mundi, quæ te cito evanescere facient, & ardore libidinis facile incendunt. In victu tuo caveatur superfluitas, *M.* nec ciborum varietas appetitum moveat, sed fames. Non apponantur incentiva libidinum, sed quæ corpus alant, non incendunt. 13.

Vinum, in quo est luxuria, 14. semper fit tibi suspectum, ne duplici ardore incendaris, potus videlicet & juventutis. Ignem luxuriæ fovet in gremio,

mio , qui assiduo utitur vino. Verendorum Noë denudatio, & inceſtus Loth , te vinum ſemper timere admoneant.

15. Ebrietas enim, vivi hominis ſepultura eſt, *N.* quæ ſenſus deſtruit , rationem extinguit, mentem ligat , conſcientiam vulnerat , ſanitatē corporis minuit, animam occidit. Scaturigo malorum ebrietas , carnem ad luxuriam excitat, peſſimis cogitationibus cor inquinat , in turpiſſima verba linguam laxat. Hieronymi ſacra- tiſſimi verbum eſt : Repletus venter facilè ſpumatur in libidinem.

16. Sit igitur viro caſto moderata reſectio, ſit potus parcus & tenuis , ſit ſermo pudicus. Ca-
veat

veat familiaritatem mulierum, sensus suos omni custodia dirigat, ne in foveam libidinis cadat.

Quotiescunque cogitatio 17.
turpis mentem pulsare cœperit, memoria Dominicæ passionis *O.* subeat, cogitatum suum in vulnera Jesu Christi ponat. Scriptum namque est: Beatus qui tenebit, & allidet parvulos suos ad petram. Petra autem (inquit Apostolus) erat Christus.

Recordatio etenim Domini- 18.
nicæ passionis, omnium temptationum efficacissimum remedium est. Enimvero quem Christi passio non emollit, nulla exercitatio curabit.

Mox ergo ut carnis libido 19.
spiri-

80 DE SACERD. VITA

spiritum oppugnare cœperit, levet manus suas ad cœlum cultor castitatis, & dicat: Domine Jesu Christe, amator casti consilii, tu scis vires meas ad resistendum exiguas, adjuva infirmitatem meam, per amaram passionem tuam. Credo in Domino, quoniam si orans cum devotione perstiterit, victoriam adversus carnem facile impetrabit.

20. Volo autem te (frater amantissime) non solum facta, sed & verba turpia declinare. *P.* Corumpunt enim mores bonos colloquia prava. Neque illos imitari velis, qui turpiloquiis vacantes, casto se corde existimant. Ex abundantia etenim cordis os loquitur. Vanus sermo,

mo,

C A P V T I I I. 81

mo, vani cordis indicium est.
Qualis unusquisque apud se
lateat, prolatus sermo probat.

Sunt nonnulli, & quidem 21.
multi Sacerdotes, qui lascivis
moribus suis sinceritatem con-
scientiarum violant, quam-
quam ad actum libidinis cor-
poraliter non accedant. Sedent
cum foeminis, loquentes tur-
pia, tactus prurientes commi-
scent & oscula, & inter hæc se
castos esse gloriantur.

Et ubi manet sermo Domi- 22.
nicus: Qui viderit mulierem
ad concupiscendum eam, jam
mœchatus est eam in corde
suo? Si viro casto mulierem vi-
dere ad concupiscendum non
licet, quanto minus impudice
contingere, osculari, & contre-
ctare

ctare manibus. 2. Dicit namque Apostolus: Ab omni specie mali abstinete vos, sicut decet Sanctos.

23. An tibi non videtur mali species, inter homines federe castos & juvenularum osculis tactibusque insanire? Mentiar, si non vidi Sacerdotes, & majoris dignitatis Prælatos, totum in navibus diem obscœnis consumere tactibus & osculis fœminarum, nullamque dignitatis suæ reverentiam habuisse. Internæ libidinis indicium est, dum verba quis turpia loqui consuevit, & jungere tactus. Inter hæcne castitas mentis illeſa manebit?

24. Tu autem Nicolae charissime, si dignum te DEO ministrum

strum exhibere desideras, si libidinis durissimum jugum evadere optas, non solum à factis, sed etiam à verbis turpibus, & mulierum te tactu abstineas.

Impossibile est non vulnerrari mentem, dum osculo & manu lasciviens contingis mulierem. Memento novissima tua (monet sapiens) & in æternum non peccabis. Nihil enim adeo cohibet à peccato hominem, quam intenta memoria mortis. 25.

Notæ.

A. **O** *Tia si tollas*) Sacerdotale nostrum fol. 12. inter remedia primo loco ponit, Otii fugam: ejus perniciem hac similitudine S. Bernardus in Serm. de S. Andrea describit: sicut per rimam fenestinæ

E

tinæ

84 DE SACERD. VITA

tinæ aqua latenter intrat, & excre-
fcit, donec navis per nautarum incu-
riam demergitur; ita ex otio, &
ignavia cogitationes pravæ, & con-
cupifcentiæ multiplicantur, donec
navis eis succumbens in peccato
periclitetur.

B. Semper aliquid boni facito) Quod
nempe Vocationem & statum Sa-
cerdotalem decet, qui enim tempo-
ris fallendi gratiâ curiosius aliorum
facta audiunt, legunt, narrant, judi-
cant, & similes inutiles, & imperti-
nentes actiones exercent, etiam in-
ter otiosos numerantur: de quibus
dicit S. Bernardus lib. de vita solit:
pro Otio vitando otiosa sectari, ri-
diculum est.

*C. Mane assuescas ante lucem exur-
gere*) Qui pigritiâ, & lecti mollitie
superati moras in eo trahunt, au-
diant Cornelium à Lapide in Prov:
Salom. c. 3. Disce hic lecti molli-
tiem esse pulvinar Diaboli, incitat
enim ad lasciviam, & libidinem.

D. Ora-

D. Orationibus & lectionibus vacare) Legatur pulcherrima super hac re instructio, ex S. Augustino desumpta.

E. Post Missam orationibus denuo vacandum) Præsente enim tunc intra viscera cælesti hoc hospite, plus quam inurbanum est, mox ad alia discurrere; cum fructuosissimè tunc negotium salutis in particularibus suis ad profectum subsidiis, aut impedimentis transigi possit ac debeat.

F. Denique manibus laborandum) Concilium Carthaginense quartum, & Coloniense: Clericus, quantum libet verbo Dei eruditus, artificiolo victum quærat. Et Coloniense adducit Exemplum S. Pauli, &c.

G. Denique sumpto cibo laudes, &c.) Secundum illud S. Pauli 1. ad Corinth. 10. sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite, gratias agentes Deo semper, & hæc tanquam adminicula recipientes, conservandæ

86 DE SACERD. VITA

vitæ humanæ, ut quivis secundum Vocationem suam Deo deservire possit, non præcisè instar canis, & ursi palatum, ac ventrem pascentes. De mensæ benedictione pulcherri- ma habet Cornelius à Lapide in 1. ad Tim. c.4. v.20.

H Actuum tuorum per diem ratio- nem constitues) Vesperi cum cubitum eundum, examen conscientiaë insti- tuere, & si quid in hoc genere pec- catum fuerit, sacrâ statim (non post 3. vel. 4. menses,) confessione elue- re. Hoc est, quod refertur ex S. Cle- mente ep. ad S. Jacobum: Instrue- bat Petrus discipulos, actus vitæ suæ omni horâ custodire, &c. quod Al- phonfus de Torres maximè de exa- mine conscientiaë, saltem Vesperi instituendo, intelligit. Omnes libri, & ipsa recta ratio necessitatem hu- jus Examinis frequentissimè incla- mant: Imò etiam Seneca, & alii Ethnici.

I. Confessorem eligito.) Ex SS. Ba- filio,

quàm feridò quis agat in re tantì momenti.

M. In viciu tuo caveatur (superfluitas) Hoc in primo statim remedio Sacerdotalis nostri f. 12. cavetur, & primævæ Ecclesiæ, Tertuliano teste, in Jerem. cap. 5. constans opinio fuit, quod ista duo dæmonia, Venus, & Bacchus, conjurata sint inter se, & conspirata: hinc alius interpretes addit: homines bene pastos & saturos, necessariâ ratione amatores, & libidinosos futuros; respiciatur iterum sua cujusvis experientia.

N. Ebrietas vivi hominis (sepultura est) Quid dicit S. Ambrosius in libro de Elia, & Jejunio? hoc: Ebrietas fomentum libidinis; ebrietas incentivum insanix, ebrietas venenum insipientix. Hæc hominum sensus mutat, & formas, per hanc fiunt homines equi adhinnientes, &c. omnes Deo chari viri, & totus mundus hoc clamat: quis considerat?

O. Me-

O. Memoria Dominicæ passionis subeat) DEUS, & Iesus meus, exclamat alibi S. Bernardus, propter me in Cruce pendet, & ego voluptati operam dabo? certè voluptuarius quivis aut credit propter hæc sua scelera Deum suum Crucifixum esse, vel non credit: si hoc, est hæreticus, si prius, & non ideo ab impuritatibus suis retrahitur, ipso Diabolo deterior, inurbanior, & nequior est.

P. Turpia verba declinare) Os & linguam istam, per Calicis præsertim sumptionem, toties pretioso Dei Filii sanguine irroratam, & conspersam, in lixarum, & abjectissimorum lurconum propria, iisdemque impudenter consueta, pudentiora verba resolvere? Dedecus est, & scandalum insupportabile. Vide cap. 2. Notam E.

Q. Osculari & contrectare manibus) Audiatur Angelicus Doctor S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 4. Et ideò cum

oscula, & amplexus hujusmodi (idem prorsus iudicium est de aliis contactibus) propter libidinofam delectationem fiunt, consequens est, quod sint peccata mortalia. Quid formidabilius dici debet? Hinc etiam S. Hieronymus lib. 1. cont: Iovin. concitatè dicit: Tactus autem alienorum corporum, & fæminarum ardentior appetitus, vicinus insanix est. Imò insania ipsa.

De Lectione & Studio Scripturarum.

CAPUT IV.

- I. **S**Cio & expertus sum, quod efficacissimum contra omnes tentationes remedium, est studium, & lectio scripturarum. Dicit enim beatus Hieronymus: Ama scientiam scriptura-